

[Fogh Rasmussen]

»Hvilke konsekvenser mener ministeren det vil få for udviklingen på det sociale område på lang sigt, at befolkningstallet vil være faldende i de kommende årtier?«

Begrundelse

En ny fremskrivning af udviklingen i den danske befolkning viser ifølge Politisk Ugebrev fra forlaget Management, at det nuværende lave fødselstal kan få meget dramatiske konsekvenser for det danske samfund. Fremskrivningen går frem til år 2082. Den er udarbejdet af Danmarks Statistik. Det er første gang, der er offentliggjort en så langsigtet vurdering af konsekvenserne af fødselstallet. Det forventes at sætte ny bundrekord i 1983 med 1,38 barn i gennemsnit pr. kvinde. Det er næsten en halvering siden 1966. Stabiliseres fødselstallet på dette niveau, bliver konsekvenserne næste uoverskuelige. Fremskrivningen viser, at den danske befolkning i løbet af to-tre generationer reduceres med 3,1 millioner eller omkring 60 pct. Vi vil da være 2 millioner danskere tilbage. Samtidig sker der voldsomme ændringer i alderssammensætningen. Den udvikling er allerede begyndt at accelerere. I 1982-83 var der for første gang flere ældre over 65 år end børn i den skolepligtige alder, og netop i år begynder antallet af unge under 19 år at styrtdykke. Danmark er nu det land i verden, der har det laveste fødselsniveau, og det land, der længst, nemlig i tre år, har oplevet negativ befolkningsvækst.

Svar (12/4 84):

Socialministeren (Palle Simonsen):

I begrundelsen for spørgsmålet henvises til en fremskrivning af befolkningstallet, foretaget af Danmarks Statistik og offentliggjort af Politisk Ugebrev fra forlaget Management. Ifølge denne – mekaniske – fremskrivning vil Danmarks befolkning om 100 år været faldet til 2 millioner. Hvorvidt dette vil blive resultatet i år 2082 er naturligvis mere end tvivlsomt. En mekanisk fremskrivning over 100 år er meget usikker, bl.a. fordi børn og børnebørn af endnu ikke fødte danskere indgår med stadig stigende vægt i forhold til dem, man ved noget om – nemlig den eksisterende befolkning.

Hermed være ikke sagt, at befolkningsfremskrivninger ikke kan bruges til noget; den offentliggjorte fremskrivning vil aktualisere samfundsdebatten om, hvad årsagerne er til denne udvikling, og hvad konsekvenserne heraf er – gode som dårlige. En debat, som jeg hilser særdeles velkommen.

Spørgsmålet er, om et lavere befolkningstal – i år 2025, siger fremskrivningen, vil vi være 4,2 mill. imod de nuværende 5,1 mill. – er en katastrofe. I betragtning af den økonomiske og teknologiske udvikling i disse år er det formentlig langtfra tilfældet. Men man må være opmærksom på forskydningen i befolknings sammensætningen, idet der bliver væsentlig færre unge og betydelig flere ældre.

Den kraftige nedgang i folketallet sammenholdt med en væsentlig forskydning i alderssammensætningen aktualiserer en drøftelse af pensionsalderen. Tiden må nu være inde til at overveje muligheden af en fleksibel pensionsalder, der bl.a. vil gøre det muligt for ældre at blive længere på arbejdet, således at pensionsalderen kan tilpasses den enkeltes ønsker.

I ældrekommisionens rapport har man således på baggrund af en befolkningsprognose fra Danmarks Statistik fremskrevet udgifterne for ældreområdet fra 1980 til 2000 for de vigtigste aktiviteter.

Befolkningsprognosen forudsætter samme dødsrytme i gruppen 60 år og derover i perioden 1978-2000 som i perioden 1961-78. Det viser sig, at der med en uændret ældrepolitik i *faste priser* sker en stigning fra 31,2 mia kr. i 1980 til 41,2 mia kr. i år 2000.

Denne fremskrivning af udgifterne viser, at alene ældreinstitutioner, der i 1980 tegnede sig for 7,4 mia kr., i år 2000 vil stige til 13,2 mia kr. med »uændret« politik, medens folkepensionerne tegner sig for 17,2 mia kr. i 1980 og 20,1 mia kr. i år 2000.

Denne fortsatte udvikling kan selvsagt ikke få lov at løbe i en tid med begrænsede ressourcer også til den sociale sektor.

Inden for socialektoren har man derfor i de seneste år forsøgt at tage højde for denne udvikling, idet der fra centralt hold er taget en række initiativer, som skal fremme omstillingen, så man får mere fleksible løsninger end det hidtil kendte noget stive institutionsystem. Som eksempel kan nævnes, at man på forskellig måde fremmer og understøtter forsøgsvirksomhed. Et andet eksempel er